

sygn. akt I ACz 1966 /14

POSTANOWIENIE

Dnia 12 listopada 2014r

Sąd Apelacyjny w Krakowie-Wydział I Cywilny

w składzie następującym :

Przewodniczący : SSA Wojciech Kościółek

Sędziowie : SSA Grzegorz Krężolek

SSA Regina Kurek (ref.)

po rozpoznaniu w dniu 12 listopada 2014r. w Krakowie

na posiedzeniu jawnym

sprawy z powództwa : B. M.

przeciwko : A. M.

o zapłatę

postanawia :

oddalić zażalenie .

Acz 1966/14

UZASADNIENIE

Powód B. M. w pozwie o zapłatę zachowku wniósł o zabezpieczenie powództwa poprzez zajęcie 195 sztuk akcji imiennych K. M. o numerach od (...) Zakładu (...) Spółka Akcyjna w K., ul. (...) – KRS (...), NIP (...) i złożenie tych akcji w Banku.

Na uzasadnienie pozwu i wniosku o zabezpieczenie powód podał, że spadek po zmarłym dziadku powoda K. M. (M.) na podstawie testamentu w formie aktu notarialnego z dnia 21 października 2010 r. nabyła w całości jego córka A. M.. W skład spadku wchodzi: 750 akcji imiennych o numerach od (...) Zakładu (...) Spółka Akcyjna w K. (o łącznej wartości co najmniej 12 000 000 zł.) , udział w wysokości 1/2 części we współwłasności nieruchomości położonej w K. przy ul. (...) ((...)), udział w wysokości 1/2 części we współwłasności nieruchomości położonej w K. przy(...)((...), KR 1P/ (...)) oraz udział w wysokości 1/2 części we współwłasności nieruchomości położonej w P. gm. N. ((...), (...), (...), (...)).

Na uzasadnienie interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia powód podał, że od czasu nabycia spadku pozwana A. M. wyzbywa się swojego majątku, aktualnie nie jest już właścicielką udziałów we współwłasności nieruchomości-samodzielnego lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w K. oraz nieruchomości stanowiącej działkę nr (...), zabudowanej garażem przy ul. (...). Ponadto z treści ksiąg wieczystych prowadzonych dla nieruchomości położonej w P. gm. N. (...), (...), (...), (...) wynika, że udziały w wysokości 1/2 w tej nieruchomości należący do pozwanej A. M. zostały obciążone hipotekami w łącznej kwocie 1 264 125 zł.

Powód wskazał, że zajęcie części akcji – tj. 195 sztuk o łącznej wartości co najmniej 3 120 000 zł. należących poprzednio do K. M., a odziedziczonych przez pozwaną, pozwoli zagwarantować wykonanie wyroku, zaś brak zabezpieczenia praktycznie uniemożliwi wykonanie wyroku, gdyby powództwo zostało uwzględnione.

Postanowieniem z dnia 14 sierpnia 2014r Sąd Okręgowy w Krakowie zabezpieczył roszczenie powoda poprzez zajęcie papierów wartościowych –195 sztuk akcji imiennych K. M. (M.) o numerach od (...) Zakładu (...) Spółka Akcyjna w K. (KRS (...)) o wartości nominalnej 1 akcji – 16 000 zł., stanowiących własności pozwanej A. M..

W uzasadnieniu rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy wskazał, iż w przedmiotowej sprawie można przyjąć, że wiarygodność zgłoszonego przez powoda roszczenia została uprawdopodobniona przedłożonymi oraz zawnioskowanymi przez niego dowodami oraz zawartymi w pozwie twierdzeniami. Zdaniem Sądu I instancji, twierdzenia powoda, w oparciu o dowody, uprawdopodobniają jego roszczenie względem pozwanej, niemniej jednak – jak podkreślił Sąd Okręgowy, w ramach postępowania zabezpieczającego dokonuje jedynie wstępnej analizy dostarczonego materiału dowodowego.

Druga z przesłanek – interes prawny w żądaniu zabezpieczenia roszczenia , według stanowiska Sądu Okręgowego, także została spełniona. Warunkiem zabezpieczenia jest istnienie obawy, iż brak zabezpieczenia mógłby pozbawić lub poważnie utrudnić powodowi wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwić osiągnięcie celu postępowania. Celem zabezpieczenia jest zapewnienie egzekucyjnej wykonalności przyszłego orzeczenia. Niebezpieczeństwo pozbawienia wierzyciela zaspokojenia oceniać należy według okoliczności konkretnej sprawy. W przypadku roszczeń o świadczenia pieniężne obawa co do egzekucyjnego wykonania przyszłego orzeczenia może płynąć przede wszystkim stąd, że zagrożona jest wypłacalność obowiązanego, w szczególności gdy nie ma on dostatecznego majątku. Powód na uzasadnienie swojego interesu prawnego wskazał, że pozwana od czasu nabycia spadku sukcesywnie wyzbywa się swojego majątku, a w szczególności dokonała rozporządzeń majątkowych wyzbywając się własności udziałów we współwłasności nieruchomości - lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w K. oraz nieruchomości stanowiącej działkę nr (...), zabudowanej garażem przy ul. (...) w K., co uzasadnia przyjęcie, że istnieje obawa podejmowania przez nią kolejnych działań, mogących w konsekwencji uniemożliwić lub poważnie utrudnić wykonanie orzeczenia w niniejszej sprawie, a obawa ta ma już nie tylko hipotetyczny wymiar, lecz jak najbardziej realny. Ponadto powołana przez powoda okoliczność, że nieruchomości w P., której współwłaścicielką jest powódka, jest obciążona wieloma hipotekami na znaczne kwoty, zdaniem Sądu I instancji, również uzasadnia konstatację, że brak zabezpieczenia mógłby uniemożliwić lub poważnie utrudnić wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia.

Sąd Okręgowy zgodził się ze stanowiskiem powoda, iż w okolicznościach niniejszej sprawy istnieje obawa, że pozwana w trakcie postępowania sprzeda lub obciąży pozostałe składniki majątkowe, w tym również odziedziczone w spadku po ojcu ww. akcje imienne które stanowią cenny składnik jej majątku, a to spowoduje, że nie będzie miała środków do pokrycia zachowku. Sąd I instancji przy tym podkreślił, że w przypadku roszczenia o zapłatę, zagrożenia osiągnięcia celu postępowania należy upatrywać w niewypłacalności pozwanej, niemniej jednak, w przypadku zabezpieczenia nie jest wymagane udowodnienie, iż zachodzi obawa niewypłacalności, gdyż wystarczające jest uprawdopodobnienie takiej okoliczności. W ocenie Sądu Okręgowego, rozporządzenie posiadanymi składnikami majątkowymi, bądź ich obciążenie przez pozwaną czyni prawdopodobnym, iż dochodzona przez powoda suma zachowku nie będzie mogła zostać wyegzekwowana, zwłaszcza ,że jest to bardzo wysoka kwota. Natomiast uzyskanie przez pozwaną ceny ze sprzedaży nieruchomości lub akcji nie gwarantuje, że powód uzyska zaspokojenie swego roszczenia, bowiem w trakcie trwania procesu pozwana może się łatwo wyzbyć otrzymanych środków pieniężnych

Zdaniem Sądu I instancji , orzeczony sposób zabezpieczenia wynika z konieczności zagwarantowania powodowi ochrony jego interesu i nie obciąża pozwanej ponad potrzebę

W tym stanie rzeczy , powołując się na zapis art. 730 § 1 , 730¹ §1 i 747 pkt 1 k.p.c. Sąd Okręgowy, orzekł jak sentencji

Zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego złożyła pozwana zaskarżając powyższe postanowienie w całości i zarzucając :

- naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na wynik sprawy , tj:

1. art. 730¹§ 1 i 2 kpc poprzez udzielenie zabezpieczenia pomimo, że powód nie wykazał podstaw do jego udzielenia

2. art. 730¹§ 3 kpc poprzez zabezpieczenie roszczenia powoda ponad miarę , z pominięciem rozważenia interesów stron postępowania.

Zażalenie powoda nie może odnieść zamierzonego skutku.

Przede wszystkim należy wskazać , że postępowanie zabezpieczające nie jest postępowaniem merytorycznym. Jego kognicja ogranicza się tylko i wyłącznie do badania przesłanek do wydania postanowienia tymczasowego.

Udzielenia zabezpieczenia może żądać każda strona postępowania jeżeli uprawdopodobni roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia powództwa , a interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia istnieje wtedy , gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie.

Przesłanki te powinny zostać spełnione kumulatywnie a przy wyborze sposobu zabezpieczenia Sąd uwzględni interesy stron oraz uczestników postępowania w takiej mierze , aby uprawnionemu zapewnić należytą ochronę prawną, a obowiązane nie obciążać ponad potrzebę.

Uprawdopodobnienie oznacza uzasadnienie zgłoszonych twierdzeń , dające przekonanie o ich prawdopodobieństwie. W każdym przypadku twierdzenia muszą być wiarygodne oraz muszą istnieć podstawy do przypuszczenia, że roszczenie istnieje w rzeczywistości i jest wymagalne (tak Sąd Apelacyjny w Warszawie z post. z 7.08.1997 I ACz 735/97).

Istnienia powyższej przesłanki pozwana nie kwestionuje , zatem kwestia wiarygodności zgłoszonego roszczenia nie budzi wątpliwości.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, powód uprawdopodobnił także fakt istnienia interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia.

Trafnie wskazuje powód, iż działania pozwanej wskazują na sukcesywne wyzbywanie się majątku. Pozwana przyznała, iż darowała na rzecz matki ½ udziału w nieruchomości położonej w K. przy ul. (...) oraz ½ udziału w nieruchomości położonej w K. przy ul. (...) zabudowaną garażem. Irrelevantnym jest, z punktu widzenia interesów powoda , stanowisko pozwanej i powyższa darowizna została uczyniona w zamian za zrzeczenie się dziedziczenia po matce na rzecz brata (ojca powoda) .

Również nie mają doniosłości prawnej twierdzenia pozwanej odnośnie obciążeń spoczywających na nieruchomości położonej w P. , z punktu widzenia zasadności udzielonego zabezpieczenia. Znaczenie ma wyłącznie fakt, iż na nieruchomości stanowiącej współwłasność pozwanej została ustanowiona hipoteka a nieruchomość jest obciążona kredytem. Trafnie wskazuje powód, iż okoliczność, czy zobowiązanie z tego tytułu zostało zaciągnięte przez matkę powódki czy przez nią samą, jest rzeczą wtórną. Istotny z punktu widzenia interesu powoda jest bowiem sam fakt obciążenia nieruchomości w P. znaczącą hipoteką na rzecz Banku,, co w przypadku wszczęcia egzekucji , mogłoby wyłączyć możliwość uzyskania przez powoda zaspokojenia z powyższej nieruchomości.

Na podstawie dowodu z dokumentu przedłożonego do zażalenia przez powoda, w postaci pisma pozwanej z daty 21.10.2014r, uzupełniająco Sąd Apelacyjny ustalił, iż pozwana zamierza sprzedać akcje firmy w całości akcjonariuszom Z.G. C. lub też spółce. Takie działanie pozwanej tym bardziej utwierdza w przekonaniu o słuszności stanowiska Sądu Okręgowego , iż brak zabezpieczenia uniemożliwi lub utrudni wykonanie orzeczenia ewentualnie uniemożliwi lub utrudni osiągnięcie celu postępowania .

Wbrew zarzutom skarżącej, udzielając zabezpieczenia Sąd Okręgowy uwzględnił interesy obu stron i słusznie przyjął, iż orzeczony sposób zabezpieczenia nie obciąża pozwanej ponad potrzebę.

Zgodnie z art. 747 pkt.1 kpc zabezpieczenie roszczeń pieniężnych następuje poprzez zajęcie ruchomości, wynagrodzenia za pracę, wierzytelności z rachunku bankowego albo innej wierzytelności lub innego prawa majątkowego. Akcja należy do tej ostatniej grupy przedmiotów majątkowych. Samo postanowienie w przedmiocie zabezpieczenia nie wywołuje opisanych w sentencji orzeczenia skutków. Oznacza to, że sam fakt wydania postanowienia o zajęciu akcji nie skutkuje ich zajęciem i nie tworzy skutków zajęcia opisanych w przepisach prawa. Postanowienie takie musi bowiem zostać wykonane. Jak wskazuje art. 740 § 1 kpc wykonanie postanowienia o zabezpieczeniu może zostać powierzone organowi egzekucyjnemu np. komornikowi.

Zgodnie z art. 910 § 1 kpc, w celu zajęcia prawa komornik zawiadomi dłużnika, że nie wolno mu rozporządzać, obciążać ani realizować zajętego prawa, jak również nie wolno mu pobierać żadnego świadczenia przysługującego z zajętego prawa (np. dywidendy). Obowiązkiem komornika jest nadto zawiadomienie osoby, która z zajętego prawa jest obciążona obowiązkiem względem dłużnika tj. emitenta, by obowiązkowo wobec dłużnika nie realizowała a wynikające z prawa świadczenia pieniężne uiszczala komornikowi lub na rachunek depozytowy sądu. Zgodnie z art. 911³ kpc zajmując udział wspólnika w spółce handlowej albo praw wspólnika z tytułu udziału w takiej spółce jak również prawa majątkowe akcjonariusza, komornik powinien zawiadomić o zajęciu spółkę oraz zgłosić ten fakt sądowi rejestrowemu.

Egzekucja z praw majątkowych wymaga zajęcia prawa. Zajęciu podlegają zatem tylko akcyjne prawa majątkowe.

Z mocy zajęcia wierzyciel może wykonywać wszelkie uprawnienia majątkowe dłużnika wynikające z zajętego prawa, które są niezbędne do zaspokojenia wierzyciela w drodze egzekucji, może również podejmować wszelkie działania, które są niezbędne do zachowania prawa (art. 910² § 1 kpc). Akcjonariusz może zatem w dalszym ciągu wykonywać uprawnienia korporacyjne z zajętej akcji, ale z ograniczeniem wynikającym z powyższego przepisu. Uprawnienia wierzyciela zatem, sprowadzają się wyłącznie do takich sytuacji, w których wykonywanie praw korporacyjnych jest niezbędne do zachowania praw majątkowych z akcji.

Zajęcie akcji wprowadza wobec akcjonariusza pewne ograniczenia co do korzystania z prawa jakim jest akcja, ale nie rozciąga się na prawa osobiste (niemajątkowe) dłużnika związane z akcją.

Wierzyciel z mocy zajęcia akcji nie może wykonywać uprawnień akcjonariusza określanych tradycyjnie mianem praw korporacyjnych (organizacyjnych, osobistych lub niemajątkowych) (por. uchwała SN z 14.09.2005 III CZP 57/05 Lex 154270; wyrok SN z 21 grudnia 2005r IV CK 318/05) Lex 399741) chyba, że jest to niezbędne do zachowania praw majątkowych z akcji (tzw. czynności zachowawcze, uprawnienia zachowawcze) (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 12 czerwca 2013r II CSK 588/12 Lex 1353430)

Z mocy zajęcia wierzyciel nie wstępuje zatem we wszystkie prawa i roszczenia dłużnika, a może – jak stanowi 910² § 1 kpc - wykonywać takie uprawnienia, które są niezbędne do jego zaspokojenia w drodze egzekucji oraz podejmować działania konieczne do zachowania prawa. Do wykonywania praw korporacyjnych, odnosi się natomiast § 2 art. 910² kpc, który nie obejmuje jednak czynności zachowawczych zastrzeżonych w § 1 na rzecz wierzyciela.

Twierdzenie zatem pozwanej, iż zajęcie papierów wartościowych – akcji spowodowało całkowite jej wyłączenie z działalności spółki poprzez odebranie jej możliwości korzystania z praw niemajątkowych – korporacyjnych- nie może się ostać.

Nie bez znaczenia pozostaje także i ta okoliczność, iż wyniku udzielonego zabezpieczenia zajęciu uległo 195 imiennych akcji K. M., podczas gdy pozwana posiada łącznie 1,500 akcji w kapitale zakładowym spółki Zakład (...) SA.

W konsekwencji, nie znajdując podstaw do kwestionowania zaskarżonego postanowienia, Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c z art. 397 § 2 k.p.c. oddalił zażalenie.